

Forslaget indebærer ingen ændringer i praksis, da bekendtgørelsen hidtil kun har omfattet eksemplar fremstilling til brug for ikke-kommercielle arkiver, biblioteker og museers virksomhed.

Til nr. 14 (§ 16, stk. 2)

Bestemmelsen i forslaget til § 16, stk. 2, er ny.

Forslaget har til formål at lette mulighederne for rettighedsklarering i forbindelse med digital overføring og anden form for gengivelse af tekster såvel mellem offentlige biblioteker som fra offentlige biblioteker direkte til den enkelte bruger.

Efter ophavsretslovens § 12, stk. 2, nr. 5, er det tilladt at fremstille eksemplarer i digital form af andre værker end edb-programmer og databaser, såfremt det sker til personlig brug. Bestemmelsen giver ikke mulighed for at benytte medhjælp af andre end personer, som tilhører den pågældende husstand. Dette udelukker fx et bibliotek fra, som led i lånesamarbejdet, at fremstille et eksemplar i digital form på bestilling fra en privatperson.

I lovens § 16 er der hjemmel til at fastsætte nærmere regler om eksemplarfremstilling inden for arkiver, biblioteker og museer. Denne bemyndigelse er udmøntet i bekendtgørelse nr. 876 af 28. november 1997, hvorefter bl.a. biblioteker frit kan fremstille eksemplarer i digital form af værker i deres samlinger, såfremt det sker i bevaringsøjemed m.v. Det følger imidlertid samtidig af lovens § 16, 2. pkt., at eksemplarer i digital form, der er fremstillet i overensstemmelse med bekendtgørelsen, ikke må gøres tilgængelige for almenheden uden for biblioteket. Sådanne eksemplarer må efter bekendtgørelsens § 7 alene anvendes til personligt gennemsyn eller studium på stedet. Enhver form for anvendelse af digital teknik i forbindelse med levering af dokumenter til enkeltpersoner og i det interurbane lånesamarbejde er således ikke tilladt uden samtykke fra rettighedshaverne.

Efter infoc-direktivets art. 5, stk. 2, litra c, er det muligt at gøre en undtagelse fra rettighedshaverens eneret til eksemplarfremstilling, når det gælder visse former for eksemplarfremstilling inden for bl.a. offentligt tilgængelige biblioteker. I præambelbetragtning nr. 40 er det imidlertid præciseret, at en sådan undtagelse ikke omfatter bibliotekers onlinelevering af beskyttede værker eller andre frembringelser.

Samlet betyder dette, at det såvel efter gældende ret som efter direktivet kun er tilladt for bibliotekerne efter en konkret bestilling fra en låner at udlevere kopier af artikler og lign. i papirform.

Bibliotekssektoren har over for Kulturministeriet peget på, at det forekommer uhensigtsmæssigt og

utidssvarende, at bibliotekerne ikke kan anvende den digitale kommunikationsteknologi som led i lånesamarbejdet med andre biblioteker og direkte i forhold til brugerne. Bibliotekerne har oplyst, at de støder på vanskeligheder, når de på eneretsbasis skal foretage den fornødne brede rettighedsklarering, ikke mindst i forhold til udenlandske rettighedshavere. De har derfor fremsat ønske om, at der ved hjælp af en aftalelicensordning åbnes mulighed for, at et bibliotek kan sende en digital kopi til et andet bibliotek eller direkte til slutbrugeren ved anvendelse af e-mail og lign.

En aftalelicens vil være til fordel for bibliotekerne, deres brugere og rettighedshaverne, da den vil gøre det lettere at klarere rettighederne. Ifølge betragtning nr. 18 indebærer direktivet ikke nogen begrænsning i forhold til anvendelsen af aftalelicenser.

Kulturministeriet foreslår på denne baggrund, at der gennemføres en ny aftalelicensordning, hvorefter offentlige biblioteker på bestilling kan gengive tekster fra aviser, tidsskrifter og samleværker, kortere afsnit af bøger og andre udgivne litterære værker samt illustrationer og noder, som er gengivet i tilslutning til teksten.

Aftalelicens efter § 50 indebærer, at bibliotekerne ved at indgå aftale med en godkendt organisation, som repræsenterer en væsentlig del af ophavsmændene til en bestemt art af værker, efter loven får ret til at udnytte værker af samme art, selv om ophavsmændene til disse værker ikke repræsenteres af organisationen, herunder udenlandske ophavsmænd.

Efter forslaget vil bibliotekerne få mulighed for fx at anvende e-mail samt digitale telefax- og kopimaskiner og andre former for onlinelevering i lånesamarbejdet, forudsat der er indgået en aftale med en repræsentativ organisation, som er godkendt af kulturministeren. De organisatoriske forudsætninger for en ny aftalelicens på dette område må efter Kulturministeriets opfattelse skønnes at være til stede, idet Copy-Dan, Erhvervskopier må antages at kunne udvide sit administrationsområde til også at omfatte bibliotekernes onlinelevering af tekster. Det er en forudsætning for bibliotekernes adgang til at foretage overføring, at det sker på grundlag af en konkret bestilling fra et andet bibliotek eller en slutbruger.

Med udtrykket gengive er det præciseret, at bibliotekerne både må overføre tekster i digital form, fx ved en onlinetransmission, og foretage den for overføringen nødvendige eksemplarfremstilling. Bestemmelsen omfatter både den eksemplarfremstilling, der finder sted som led i en transmission, og de eksemplarer, der fremstilles hos modtageren. Retten til videre udnyttelse afhænger af de i øvrigt gældende regler. Det